

min Tanke, at man alene skulde blive staaende ved at overgive Tilvirkningen af Klæde til Hærvasenet til Straffeanstalterne; men der er jo ogsaa en Mængde andre Gjenstande til Brug for Hærvasenet, som jeg i fremmede Lænde har seet forarbejdede med stort Held i Fængslerne, og som kunde overgives til dem. Naar man siger; men det passer ikke for Straffeanstalterne at give sig af med disse Forretninger, saa svarer jeg: det ligger udenfor den nye Sag; selv om Straffeanstalterne traf sig tilbage, og sagde: vi ønske aldeles ikke at beskæftige os med Fabricationen af uldne Varer, — thi saaledes maatte Svaret falde ud, de kunne ikke sige, vi ønske ikke den nye Art uldne Varer — men selv om de, som sagt, kunne sige: vi ønske overhovedet ikke Fabricationen af uldne Varer, da Sagen, betragtet fra Fængselvæsenets Standpunkt, er heel forkastelig, idet det har vist sig at være et urigtigt Middel til at beskæftige Fangerne, saa vilde jeg isaafald alligevel andrage paa Uføred Fabrik's Salg; thi da vilde man snart komme til at føle, at man fuldt saa godt og til langt større Nytte for den hele industrielle Bedrift her i Landet vilde bringe disse Bestillinger paa det almindelige Marked. Naar man endvidere siger: Straffeanstalterne kunne vedblive deres Fabrication af Klæde, og hvad de tilvirke, kunne de fæste ud paa Markedet, saa siger jeg, at det vil Enhver, som kender den private Fabrication, med god Grund modsætte sig. Det vil nemlig i høj Grad forvirre Markedets hele Stilling, naar et Institut som Straffeanstalten, for hvem det ofte kan blive det eneste Formaal at afsætte de Gjenstande, som ligge paa Læger, bringer sine Beholdninger ud paa Markedet, da derved alle de Formaal, som meget befindige private Fabrikanter kunne have stillet sig, tilintetgjøres, idet de ikke have vidst, at der var Forraad af den Natur, og ikke have kunnet vente, at de paa denne Maade skulde komme paa Markedet, og saaledes paa engang søle sig undersøgte af en Mand, hvis Capital ikke koster ham Noget. Altsaa tror jeg, at, fra denne Side betragtet, vilde det være være urigtigt, om vi lode Straffeanstalterne fremdeles vedblive med Fabricationen af uldne Varer og for egen Regning

bringe dem paa Markedet, naar vi istedet derved kunde overtage Tilvirkningen for Hæren, og saaledes stikke Markedet for enhver Concurrence fra Straffeanstalternes Side.

Jeg har nu kun tilbage at omtale Maaden, hvorpaa Fabrikens Realisation kan foregaae. Heri kan naturligvis mit Udfald lide mange Endringer; thi det er altid meget vanskeligt for Enhver, der gjør Forslag af den Art, og som ikke kan see Sagen fra Regeringens Standpunkt, at gjøre et passende og hensigtsmæssigt Forslag; men nærmere at gaae ind paa at undersøge, hvorledes Realisationen burde skee, troer jeg ikke hører til 1ste Behandling af denne Sag; jeg forestiller mig, at det vil fremkomme ved 2den Behandling. At jeg i denne Henseende skal være villig til at gaae ind paa ethvert Forslag, som Regeringen maatte stille, er jo naturligt, da det er mit Dufte, at Realisationen af Fabrikken gaaer for sig paa den heldigste Maade; kun een Ting maa jeg bemærke, nemlig, at enhver Langsom Realisation, enhver Fortsættelse af det System, som der engang har været begyndt paa, nemlig kun at ville opgive Fabrikken, naar man var bleven overbevist om, at Markedet kunde bringe det Fornødne tilveie, maa jeg modsætte mig; naar engang den Beslutning er tagen, at Fabrikken skal realiseres, saa maa Grændsen for dens Virksomhed sættes til et vist Punkt, og, naar man har naaet dette, maa Fabrikken staae stille, Salg indtræde og den nye Forsyningsmaade begynde.

Da ingen Flere begjærede Ordet, fattes det under Afstemning, om Loven skulde overgaae til 2den Behandling, hvilket vedtoges eenstemmigt med 66 Stemmer.

Ischering: Jeg tillader mig at foreslaae Medsættelsen af et Udvalg, bestaaende af 5 Medlemmer, alle valgte her i Salen.

Da intet andet Forslag fremkom, fattes ovenstaaende Forslag under Afstemning og vedtoges eenstemmigt med 64 Stemmer.

Formanden: Jeg skal hermed slutte Forhandlingerne for idag og angive Dags